

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 59 0 Ps 028287 20 Rev
Banjaluka, 01.9.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija: Violande Šubarić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja R.g.f. BD BiH, koga zastupa Pravobranilaštvo Brčko distrikta BiH, Brčko, Trg pravde br. 16, protiv tužene "B.b." a.d. B. - u stečaju, koju zastupaju punomoćnici M.Z. i S.M., advokati iz B., radi utvrđenja, vrijednost predmeta spora 420.666,78 KM, odlučujući o reviziji tužitelja, izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 59 0 Ps 028287 19 Pž 3 od 13.3.2020. godine, na sjednici održanoj dana 01.9.2020. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužene za naknadu troškova revizionog postupka.

Obrazloženje

Presudom Okružnog privrednog suda u Bijeljini broj: 59 0 Ps 028287 15 Ps od 17.10.2016. godine, utvrđeno je da je osnovano potraživanje tužitelja prema tuženoj, po Ugovoru o oročavanju sredstava broj: 173/13 od 04.10.2013. godine, koje se odnosi na ugovorene kamate, u ukupnom iznosu od 39.420,94 KM, što je tužena dužna priznati i tako utvrđeno potraživanje unijeti u tabelu potraživanja.

Odbijen je zahtjev da se utvrdi da je osnovano potraživanje zakonske zatezne kamate na iznos od 39.420,94 KM, počev od dana presuđenja do isplate, što bi tužena bila dužna priznati i ovako utvrđeno potraživanje unijeti u tabelu potraživanja, kao i zahtjev da se utvrdi da je osnovan izlučni zahtjev tužitelja, u iznosu od 309.888,03 KM, što bi tužena bila dužna priznati, te izdvojiti i isplatiti tužitelju iznos od 309.888,03 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 22.11.2014. godine do konačne isplate.

Obavezana je tužena da tužitelju naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.424,50 KM, dok je odbijen zahtjev tužitelja za naknadu troškova postupka preko dosuđenog iznosa.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 59 0 Ps 028287 19 Pž 3 od 13.3.2020. godine, žalbe stranaka su odbijene i prvostepena presuda potvrđena, te su odbijeni i njihovi zahtjevi za naknadu troškova žalbenog postupka.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu odluku zbog pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji i osporena presuda preinači u pobijanom dijelu (kojim je odbijen njegov zahtjev) ili da se ukine i predmet u odnosnom dijelu vrati na ponovno suđenje.

Tužena u odgovoru, pobija navode tužitelja i predlaže da se revizija odbije kao neosnovana, a tužitelj obaveže da joj naknadi troškove sastava odgovora na reviziju, u iznosu od 4.387,50 KM.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja, da se utvrdi da je osnovano njegovo potraživanje prema tuženoj zasnovano na ugovoru o oročavanju sredstava broj: 173/13 od 04.10.2013. godine, koje se odnosi na ugovorene kamate u ukupnom iznosu od 39.420,94 KM, kao i zahtjev za isplatu zakonske zatezne kamate na taj iznos, od dana presuđenja do isplate i da je tužena dužna ta potraživanja unijeti u tabelu potraživanja, te da je osnovan izlučni zahtjev u iznosu od 309.888,03 KM, slijedom čega je tužena dužna izdvojiti navedeni iznos i isplatiti ga tužitelju sa pripadajućom zateznom kamatom od 22.11.2014. godine do isplate, uz naknadu troškova postupka.

Tokom postupka pokazalo se nespornim da su parnične stranke zaključile, naprijed navedeni, pismeni ugovor o oročavanju sredstava. Temeljem tog ugovora tužitelj je, kao deponent kod tužene položio iznos od 500.000,00 KM, sa periodom oročenja od 60 mjeseci, računajući od dana prenosa. Za vrijeme oročenja banka je imala pravo da raspolaže deponovanim sredstvima. Deponent je bio dužan, najkasnije 15 dana prije isteka roka oročenja, dati banci pismene instrukcije o disponiranju depozita, a u suprotnom bi banka smatrala da je deponent saglasan sa produženjem ugovora pod istim uslovima za naredni period. Na oročena sredstva imala se obračunavati kamata po stopi od 5,25 % na godišnjem nivou, koja je fiksna za cijeli period trajanja ugovora. Tužitelj, kao deponent je imao mogućnost da jednostrano raskine ugovor pod ugovorom predviđenim uslovima i u takvom slučaju bi banka bila dužna u roku od 48 sati od dana prijema obavještenja o raskidu ugovora, isplatiti sredstva deponentu zajedno sa kamatom ostvarenom do dana raskida ugovora ili staviti na raspolaganje drugo obezbjeđenje deponovanih sredstava uz pristanak deponenta.

Agencija za bankarstvo Republike Srpske je rješenjem broj: 03-1471/2014 od 23.12.2014. godine oduzela dozvolu za osnivanje i rad tužene, nakon čega je pokrenut likvidacioni postupak. Tužitelj je u likvidacionom postupku prijavio svoje potraživanje i to: iznos od 500.000,00 KM, na ime oročenih sredstava po navedenom ugovoru o oročavanju sredstava, iznos od 8.997,31 KM na ime prispjele i upisane kamate na oročena sredstva, zaključno sa 27.11.2014. godine, i iznos od 110.778,75 KM na ime ugovorene kamate za cijeli period oročenja, kao i izlučni zahtjev za novčani iznos od 309.888,03 KM, po osnovu posebne rezerve na računu obaveznih rezervi, koji je tužena imala otvoren u Glavnoj banci Republike Srpske. Likvidacioni upravnik je od ukupno prijavljenog potraživanja od 619.776,06 KM, priznao iznos od 512.179,29 KM, a osporio iznos od 107.056,77 KM, te nije priznao ni razlučno pravo na iznos od 309.888,03 KM.

Prema utvrđenim činjenicama, radi se o likvidaciji banke, pa se taj postupak, u smislu odredbe člana 107 Zakona o bankama („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 44/03, 74/04, 116/11, 5/12 i 59/13 – u daljem tekstu: ZB) sprovodi po tom zakonu, osim u dijelu koji nije njime regulisan, kada se primjenjuju opšte odredbe Zakona o likvidacionom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 64/02-u daljem tekstu: ZLP), čija odredba člana 16. dalje upućuje na primjenu Zakona

o stečajnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 67/02, 77/02, 38/03, 96/03, 68/07, 12/10, 16/10 i 26/10, u kojem je objavljen Prečišćeni tekst - dalje: ZSP), koji je bio na snazi u vrijeme otvaranja predmetnog likvidacionog postupka i ima se primijeniti u ovom slučaju, shodno odredbi člana 293. stav 1. sada važećeg Zakona o stečaju („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 16/16).

Pozivom na odredbe člana 86. stav 1, člana 92. stav 1. tačka a) i člana 123. stav 1. tačka 19. ZB, koje regulišu način poslovanja banke, člana 1035, 1036, 1038. i člana 1042. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj: 17/93 do 74/04 - u daljem tekstu: ZOO), koje govore o bankarskom novčanom depozitu, te člana 35. i člana 38. ZSP, kojima su regulisani isplatni redovi stečajnih povjerilaca i stečajni povjerioci nižih isplatnih redova – prvostepeni sud je samo djelimično udovoljio zahtjevu tužitelja, uz obrazloženje da tužitelj nema pravnog interesa da zahtjeva utvrđenje osnovanosti potraživanja po osnovu zatezne kamate od dana presuđenja do isplate, jer da je to svakako regulisano odredbama ZSP, pa će se ovo potraživanje (kao potraživanje najnižeg isplatnog reda) namirivati ukoliko za to preostane sredstava, te da tužena nije u ovom slučaju imala položaj depozitne banke za uplatu sredstava javnih prihoda iz člana 92. stav 1. ZB, slijedom čega tužitelj nema pravo na izlučenje 50% iznosa (o kojem govori odredba člana 92. stav 1. tačka a) ZB) deponovanih sredstava.

Drugostepeni sud prihvata činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, te odbija žalbe stranaka i potvrđuje prvostepenu presudu.

Nižestepene odluke su pravilne i zakonite.

Prema odredbi člana 1035. stav 1. ZOO, ugovor o novčanom depozitu je zaključen kada se banka obavezala da primi, a deponent da položi kod banke određeni novčani iznos. Novčani depozit može biti po viđenju ili oročen, s otkaznim rokom ili bez otkaznog roka, sa posebnom namjenom ili bez namjene (član 1038. stav 1. ZOO). Banka plaća kamatu na sredstva koja su kod nje deponovana, ukoliko zakonom nije drugačije određeno, a visina kamate utvrđuje se ugovorom o deponovanju, a ako ugovorom ništa nije predviđeno plaća se zakonska kamata (član 1042. ZOO).

Između stranaka nije sporno da su zaključile, naprijed opisani, ugovor o oročavanju sredstava (ugovor o novčanom depozitu). Takođe je nesporno da je tužena (odnosno njen likvidacioni upravnik), nakon otvaranja likvidacionog postupka, priznala potraživanja tužitelja iz ovog ugovora (glavnicu i dio obračunate ugovorene kamate). Nižestepenim presudama je utvrđeno osnovanim i potraživanje, utvrđeno na osnovu nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke, po osnovu obračunate ugovorene kamate u iznosu od 39.420,94 KM. Taj dio nije pobijan revizijom pa se njime dalje neće baviti ni ovaj sud. Nije udovoljeno zahtjevu za utvrđenje osnovanosti potraživanja u pogledu zakonske zatezne kamate na iznos od 39.420,94 KM od dana presuđenja do isplate, kao ni zahtjevu za izlučenje 50% vrijednosti deponovanih sredstava.

Deponovana sredstva kod tužene izvorno potiču iz sredstava javnih prihoda koja su uplaćena Brčko distriktu BiH. Međutim, tužitelju su sredstva, koja je deponovao kod tužene, uplaćena iz budžeta Brčko distrikta BiH koji je i osnovao tužitelja. Iz utvrđenog činjeničnog stanja ne proizlazi da je tužitelj imao ovlaštenja da naplaćuje bilo kakve javne prihode niti je kod tužene imao otvoren transakcioni račun za takve uplate. Dakle, tužena u odnosu na tužitelja nema karakter depozitne banke za uplatu sredstava javnih prihoda, pa slijedom toga ni obavezu da po završetku

svakog radnog dana 50% dnevnog stanja tih sredstava drži u novčanom obliku kao posebnu rezervu na računu obaveznih rezervi koji depozitna banka otvara u Glavnoj banci Republike Srpske u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i propisima koji se na osnovu njega donose, kako propisuje odredba člana 92. stav 1. tačka a) ZB, na kojoj tužitelj temelji zahtjev za izlučenje i isplatu iznosa od 309.888,03 KM.

Prema tome, suprotno revizionim navodima, nižestepeni sudovi nisu pogriješili kada su odbili takav zahtjev tužitelja.

Nije prihvatljiva tvrdnja revidenta da se u pogledu deponovanih sredstava kod tužene radi o takozvanoj "nepravoj ostavi" koja postoji kada su u ostavu date zamjenljive stvari s pravom za ostavoprimeca da ih potroši i obavezom da vrati istu količinu stvari iste vrste (član 722. ZOO). Naime, kada je objekat ugovora o ostavi novac i kada je novčani pologar banka (što je ovdje slučaj), riječ je o posebnom ugovoru koji je regulisan odredbom člana 1035. ZOO, kako je naprijed rečeno. Osim toga, saglasno odredbi člana 41. ZSP, predmet izlučnog prava mogu biti samo individualno određene pokretne ili nepokretne stvari. Novac kao generička stvar ne može se izlučiti iz stečajne, odnosno likvidacione mase bez obzira kako je u nju dospio. Izlučni povjerilac može postaviti samo stvarnopravni, a ne obligacionopravni zahtjev, pa povjerilac iz obligacionopravnog odnosa ne može radi svog novčanog potraživanja postaviti zahtjev za izlučenje. Izuzetno, predmet izlučnog prava bi mogle biti i određene generičke stvari, ukoliko su individualizirane posebnom oznakom i ako su izdvojene od ostalih takvih stvari, pa bi u tom smislu i tako označeni novac, mogao biti predmet izlučnog prava, ali ovdje nije takav slučaj.

Proizlazi, da se oročeni depozit tužitelja u iznosu od 309.888,03 KM, ne može izdvojiti od drugog novca koji se nalazi u likvidacionoj masi, pa pravo na ostvarenje isplate, tužitelj ostvaruje saglasno odredbi člana 119. ZB.

U vezi sa pravom na naplatu zakonske zatezne kamate, nakon otvaranja likvidacionog postupka, mjerodavno materijalno pravo su odredbe ZSP, u vezi sa članom 16. ZLP, pa se revident neosnovano poziva na odredbu člana 277. ZOO. Zato prvostepeni sud nije pogriješio kada se, odbijajući zahtjev za utvrđenje da je osnovano potraživanje zakonske zatezne kamate na iznos od 39.420,94 KM, počev od dana presuđenja do isplate, što bi tužena bila dužna priznati i ovako utvrđeno potraživanje unijeti u tabelu potraživanja, pozvao na odredbe člana 35. i 38. ZSP. Ovo tim prije što u vrijeme donošenja prvostepene presude nije bilo ni dospjelo ovo potraživanje, kao ni u vrijeme otvaranja postupka likvidacije, pa se nije moglo ni prijaviti u tom postupku, a slijedom toga ni osporiti, što je uslov za podnošenje tužbe za utvrđenje osnovanosti osporenog potraživanja (član 120. ZSP).

U prilog zaključku da je pravilno odbijen zahtjev tužitelja za utvrđenje osnovanosti potraživanja zakonske zatezne kamate počev od dana presuđenja do isplate i unošenje tog potraživanja u tabelu potraživanja, je i sadržaj odredbe člana 38. stav 1. tačka (1) ZSP, prema kojoj je stečajni povjerilac koji potražuje kamate koje teku od otvaranja stečajnog postupka, stečajni povjerilac nižeg isplatnog reda, kao i odredbe člana 115. stav 7. istog zakona, koja propisuje da se potraživanja nižerangiranih povjerilaca prijavljuju samo ukoliko stečajni sudija posebno pozove na prijavljivanje tih potraživanja.

Kod naprijed izloženog, ovaj sud nalazi da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, slijedom čega je odlučeno kao u izreci, temeljem odredbe člana 248. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu: ZPP).

Zahtjev tužene za naknadu troškova na ime sastava odgovora na reviziju u iznosu od 4.387,50 KM nije osnovan, jer nije bio od značaja za zaštitu prava tuženog i jer, po sadržini, odgovara činjenicama i pravnim shvatanjima koje je isticala tokom postupka, tako da taj odgovor nije ni bio potreban radi vođenja parnice (član 387. stav 1. ZPP).

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić